

Wat staat er in de sectorakkoorden primair –en voortgezet onderwijs die onlangs zijn gesloten?

Myriam Lieskamp

De PO-raad, de VO-raad en de MBO-raad hebben met het ministerie van OCW meerjarige sectorakkoorden gesloten. Deze sectorakkoorden bouwen voort op eerdere afgesloten akkoorden, zoals het Nationaal Onderwijs Akkoord (Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen, 2013b), de verschillende actieplannen, de Lerarenagenda (Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen, 2011a, 2011b, 2013a) en het regeerakkoord Rutte II. Een aantal thema's komt ook terug in de verschillende afgesloten CAO's.

In dit artikel bespreken we op hoofdlijnen met name de sectorakkoorden PO en VO (Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen & PO-raad, 2014; Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen & VO-raad, 2014). Beide akkoorden omvatten afspraken om onderwijs toekomstbestendig te maken. Zij willen uitdagend, en toekomstbestendig onderwijs dat inspeelt op talenten van leerlingen. Daarvoor zijn professionele, lerende scholen nodig.

We kijken eerst naar de eerste ambitie: toekomstbestendig onderwijs. Onderwijs bereidt leerlingen voor op een plaats in de maatschappij van de toekomst. Het onlangs verschenen advies van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (2013): "Nederland op weg naar een lerende economie", geeft aan hoe belangrijk de rol van goed onderwijs hierbij is. Maar hoe deze toekomst er uit gaat zien is niet duidelijk. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Bijvoorbeeld in het vmbo kan het zijn dat leerlingen opgeleid worden voor een beroep dat er straks niet meer is. Dat vraagt van het onderwijs een brede focus op leren, een hoge kwaliteit van de basisvaardigheden rekenen en taal en een brede en maatschappelijke vorming. De ontwikkeling van 21st century skills wordt hierbij vaak genoemd. Eén van de gemaakte afspraken is, om kritisch te kijken naar het bestaande curriculum in het funderend onderwijs. Deze kritische verkenning zal worden uitgevoerd door onafhankelijke deskundigen. In het toekomstbestendig onderwijs neemt ICT een belangrijke plaats in. Beide sectorakkoorden willen een structurele aanpak van ICT in het onderwijs met behulp van digitale leermiddelen, adequate voorzieningen en leraren die voldoende ICT vaardig zijn. In het primair onderwijs is de afspraak gemaakt dat ieder bestuur in 2015 een ICT beleidsplan heeft dat gebaseerd is op de onderwijskundige visie van de scholen. In het voortgezet onderwijs wil de VO raad besturen en scholen ondersteunen bij kennisontwikkeling en uitwisseling op het gebied van ICT. Op het gebied van ICT leermiddelen willen beide raden zorgen voor voldoende, in de dagelijkse onderwijspraktijk inzetbare digitale leermiddelen. Beide raden nemen de regie op zich om meer sturing te geven aan het afstemmen van het aanbod van digitale leermiddelen en de daadwerkelijke vraag van scholen.

Om eigentijds, toekomstbestendig onderwijs te realiseren zijn professionele scholen nodig. Een kansrijke mogelijkheid hiervoor is de ontwikkeling van scholen naar professionele leergemeenschappen. Bij een professionele leergemeenschap ligt de focus op het leren van leerlingen en het zo goed mogelijk bieden van eigentijds onderwijs dat past bij de leerlingenpopulatie (Lieskamp, 2013). Daar past geen blauwdruk bij maar een eigen ontwerp van een professionele leergemeenschap. Processen die hierbij centraal staan, zijn samen veranderen en ontwikkelen, samen leren, samen werken en samen leiden. Hiervoor is een andere organisatiestructuur noodzakelijk zodat deze processen ook daadwerkelijk kunnen plaatsvinden. Het gaat ook om het bieden van professionele ruimte om als team binnen de gestelde kaders keuzes te kunnen maken die passen bij datgene wat voor hun leerlingen nodig is. In beide akkoorden is sprake van het

ontwikkelen naar een lerende organisatie. Wij hebben de voorkeur voor het ontwikkelen naar een professionele leergemeenschap omdat leerlingen, ouders, leraren en schoolleiders dan gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor goede leerresultaten en goed onderwijs.

In een professionele leergemeenschap ligt de focus op het realiseren van goed onderwijs. In het Onderwijsverslag 2013 constateerde de Onderwijsinspectie dat slechts een klein percentage van de scholen opbrengstgericht werkt. Beide raden hebben nu afgesproken dat voor 2020 alle scholen opbrengstgericht werken. Opbrengstgericht werken betekent dan dat scholen planmatig en systematisch werken aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

Werken aan toekomstbestendig onderwijs betekent dat alle leerlingen het onderwijs moeten krijgen dat bij hen past. Maar ook dat er goede doorlopende leerlijnen zijn. Beide akkoorden willen het aantal zittenblijvers verlagen door middel van de inzet van zomerscholen, schakelklassen maar ook door een goede overdracht van leerlingen van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs en van het VO naar het vervolgonderwijs. Een interessante afspraak in het sectorakkoord van het VO is, dat vanaf 2015-2016 een zogenaamd plusdocument bij het schooldiploma en de cijferlijst kan worden toegevoegd. Leerlingen krijgen dus een document met daarin een overzicht van extra vaardigheden, resultaten van stages, afgeronde talentprogramma's, specifieke vaardigheden van burgerschap en bijzondere prestaties op het gebied van sport of creativiteit. Het wordt dus voor leerlingen lonend om extra activiteiten te ondernemen.

Brede vorming en goed onderwijs voor alle leerlingen kan alleen gerealiseerd worden als er actief in de regio wordt samengewerkt, in ieder geval in de regio's waar sprake is van dalende leerlingenaantallen. Beide sectorakkoorden zoeken naar oplossingen voor de dalende leerlingenaantallen in bepaalde regio's door bijvoorbeeld in het primair onderwijs de problematiek van de kleine scholen mee te nemen bij de evaluatie van de fusietoets. In het voortgezet onderwijs wordt onderzocht op welke manier er meer ruimte en meer flexibiliteit gevonden kan worden. Er komt binnen afzienbare tijd een nieuwe brief van OCW met daarin een aantal maatregelen om met dalende leerlingenaantallen om te kunnen gaan.

Goed opgeleide leraren zijn hierbij cruciaal. In beide akkoorden zijn afspraken gemaakt dat alle leraren in 2020 beschikken over de basis- en differentiatievaardigheden zoals deze door de Onderwijsinspectie zijn gedefinieerd. Ook het beheersen van voldoende basiskennis en vaardigheden op het gebied van ICT en e-didactiek zijn onderdelen van de gemaakte afspraken. Beide akkoorden willen dat besturen prioriteit geven aan bovenstaande competenties in hun professionaliseringsbeleid. Beide akkoorden willen het aantal masteropgeleide leraren verhogen. In het primair onderwijs moet het aantal mastergeschoolde docenten naar 30% in 2020 en in het voortgezet onderwijs naar 50%. In de bovenbouw van het VWO is dit percentage 80-85%. Met name de inzet van de lerarenbeurs wordt hierbij gebruikt. In het tripartiteoverleg over de lerarenbeurs worden nieuwe aanpassingen al voorgesteld. Strategisch hr-beleid is daarbij een voorwaarde. Alle besturen moeten beschikken over strategisch hr-beleid dat gekoppeld is aan de onderwijskundige doelstellingen. Het goed inwerken van startende leraren neemt een prominente plek in. Maar met name het professionaliseringsbeleid, het beleid rondom masteropgeleide leraren, tevredenheid van medewerkers, professionele ruimte zijn belangrijke onderdelen van het strategisch hr-beleid. Via deze link vindt u twee artikelen die enige tijd geleden zijn verschenen in [Basisschoolmanagement](#)

(Lieskamp & Vink, 2012a; Lieskamp & Vink, 2012b). Beide artikelen gaan over strategisch hr-beleid in relatie tot de bestuursakkoorden die eerder gesloten zijn.

Het voeren van strategisch hr-beleid is een belangrijke activiteit van schoolleiders en bestuurders. CNV Schoolleiders wil, waar mogelijk, u als schoolleider hier zeker bij ondersteunen.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de literatuurlijst.

Tot slot. In beide sectorakkoorden wordt een herijking voorgesteld van de kerndoelen van de basisvorming (po en vo). Er worden al gesprekken gevoerd bij OCW over dit thema. Heeft u tips, aandachtspunten of andere relevante opmerkingen dan horen wij dat graag.

Emailadres invullen van schoolleiders?

Lieskamp, M. (2013). *Professionele leergemeenschappen in het onderwijs*. Huizen: Uitgeverij PICA.

Lieskamp, M., & Vink, R. (2012a). De leraar 2020 en HRM 2020. *Basischoolmanagement*, 6-2012, 10-15.

Lieskamp, M., & Vink, R. (2012b). Goed en effectief HRM-beleid in het primair onderwijs. *Basischoolmanagement*, 26-3, 19-22.

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. (2011a). *Actieplan basisonderwijs, Basis voor presteren*. Den Haag: Retrieved from

http://www.google.nl/search?sourceid=navclient&aq=0&og=basis+voor+&hl=nl&ie=UTF-8&rlz=1T4RNTN_nlNL348NL349&q=basis+voor+presteren&gs_upl=0l0l1l1094140l11111111110&agi=g4&pbx=1.

Gewijzigde veldcode

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. (2011b). *De basis omhoog actieplan voor het VO*. Den Haag.

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. (2013a). *De leraren agenda*. Den Haag.

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. (2013b). *Nationaal Onderwijs Akkoord: de route naar geweldig onderwijs*. den Haag: Retrieved from

https://www.cnvo.nl/fileadmin/user_upload/PDF/Campagnes/Nationaal_Onderwijsakkoord.pdf.

Gewijzigde veldcode

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen, & PO-raad. (2014). *Bestuursakkoord primair onderwijs, op weg naar 2020*. Retrieved from

http://www.poraad.nl/sites/www.poraad.nl/files/bestuursakkoord_po.pdf.

Gewijzigde veldcode

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen, & VO-raad. (2014). *Klaar voor de toekomst*.

Retrieved from <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/convenanten/2014/04/17/sectorakkoord-vo-2014-2017/sectorakkoord-vo-2014-2017.pdf>.

Gewijzigde veldcode

Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid. (2013). *Naar een lerende economie. Investeren in het verdienvermogen van Nederland*. Amsterdam: University Press.